Број 113 У Новом Саду у четвртак 26. маја (8. јуна) 1911. Година XLVI

»Застава« излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 25 п. за четврт године 9 кр. 75 пот. — За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Ванредним бројевима од петка цена је: На пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. За стране земље годишње 6 круна 50 потура

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 потура од сваке врсте оваких ситних слова

Уредништво »Заставе« је у кући г. Јована Т Чавића. — Администрација »Заставе« налази, се у кући, где је Милетићева штампарија у главној улици бр 20.

Дописи шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији »Заставе«,

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура

Чек-конто 12008.

Два нова начела у изборној борби Аустрије.

У понедељак, другог дана наших Духова, почињу у Аустрији избори за државни сабор.

Занимљив ће бити тај избор. Аустријски сабор, који је био изабран 1907. године, распуштен је пре времена, јер није био „способан“ да ради. А то није био „способан“ да ради, не значи друго, него није хтео да ради онако, како је влада хтела. Па опет је влада остала, а сабор је распуштен.

Како ће испасти нови избори у Аустрији, о томе је данас врло тешко рећи. Има необично много странака, а те су странке поцепане у фракције. На пет стотина срезова кандидовано је пет пута толико кандидата. Има срезова где има и по десет кандидата. Ту је веома тешко просудити унапред, како ће испасти избори.

По свему се види, да процес пречишћавања у Аустрији није још готов, него се може Аустрија данас сравнити са котлом, у коме се кува и ври. Између појединих великих странака није још дошло до иоле јачег зближења ни у народносном, ни у економском, ни у социјалном погледу.

Не остаје нам друго него да чекамо исход избора Да видимо: неће ли на тим изборима доћи ипак до каквог изненађења, да видимо у коме ће правцу изјавити бирачи Аустрије своју вољу. Но да би могли доцније да схватимо и пресудимо догађаје, потребно је да упознамо наше читаоце са два нова фактора, са два нова начела, која код ових избора улазе у изборну борбу и могу да упливишу на ток избора.

Потребно је да истакнемо, како женскиње у Аустрији све то јаче захватају у изборну борбу. Њихов је уплив био у току прошле изборне борбе још доста мали, али је данас знатно друкчије. Женскиње у Аустрији имају данас својих удружења, а њихови „одбори за женско право гласа“ (Frauenstimmrechtskomitee) раде веома живо.

Њихов велики збор, који је био недавно у Бечу, показао нам је доста јасно тежње њихове, па и значај њихов. На томе збору су женскиње изрекле, да ће, не обзирући се за сада ни на што друго, радити за оне кандидате, који у свој програм унесу активно и пасивно право и за женскиње. Њихове говорнице су истицале, да оне немају данас право гласа, али то не значи, да оне неће бити од утецаја по исход избора, јер ако се живо заузму за своје кандидате, могу много учинити.

Да њихов уплив нико не потцењује, сведочи то, што су на ту скупштину дошли многи политичари разних странака. И занимљиво је, са каквог су гледишта посматрали питање о женском праву гласа.

Др. Хартман, социјалиста, изјавио је, да треба дати женскињама право гласа, иако су оне данас још слабо политички школоване, па се боји да ће клерикализам у Аустрији постати још моћнији, кад женске добију право гласа. Овај поглед социјалиста није нов. У Аустрији је клерикализам силно заглупио народ, католички свештеници имају необично силан уплив на женскиње. Код нас је Срба у том са свим друкчије. Подајте данас нашем женскињу право гласа, и оне би на изборима гласале у најдемократскијем правцу.

Професор Клауди, члан економског грађанског удружења, радосно је поздравио покрет за женско право гласа, јер се нада да ће женскиње борити се за економске реформе. Др. Офнер је доказивао, да је данашња скупоћа угонила женскиње у политичку борбу, а ту је мисао помагала женскиња др. Ангерер. Једна госпођа која се бави занатом, рекла је ово: Чудновато, да некима није жена ни за шта слаба Није им слаба ни да гура колица и ради најтеже послове, а чувају жену да се не претргне, кад је реч о томе, да гласа. И питала је: Зар није управо смешно, кад школски послужитељ има право гласа, а учитељице и управитељица те школе немају то право?

Друге су женскиње говориле о новим војеним законским предлозима. Једна је рекла: да и жене имају право гласа, не би никоме ни на памет пало, да подносе такве предлоге, јер би знали унапред, да ми матере не би на то никада пристале.

Из многих срезова јављају, да женскиње са великим одушевљењем кортешују за своје кандидате, па иако њихов уплив и не буде одлучан, тај уплив не смемо потцењивати.

Долазимо на друго питање, које ће упливисати на изборе. Може бити јако, јаче но што се и мисли, иако се о том питању неће говорити на изборима. То је питање: Наследство престола. Да се у тој ствари ломе копља увелико, и то у врло упливним круговима, то сведочи један чланак бечке „Нове Слободне Пресе“. С обзиром на изборну борбу покренула је „Нова Слободна Преса“ ту ствар. Тај најугледнији лист богаташа, који стоји врло близу двора, позива управ владара, који је данас у дубокој старости, да употреби свој уплив и после смрти. Износи, како наследник престола Фрања Фердинанд није уживао материне љубави, није отпочетка образован за владара, и нема деце, који су чланови царске куће. Он се морао заклети, да му деца неће имати право на престо. „Нова Слободна Преса“ не закључује, да би наследник престола могао бити добар владар, јер је узнемирена због сталности монархије, њене досадање политике и устава. И зато тражи, да владар, који је у дубокој старости, по старом обичају остави политички тестаменат својим наследницима, где му прописује, шта мора остати непромењено и у која се главна начела политичка не сме дирати.

Кад „Нова Слободна Преса“ налази, за потребно да овако пише, може се мислити, да два јака правца стоје у борби и да има узрока што тако пише.

„Нова Слободна Преса“ кад тражи да владар, у дубокој старости својој, напише политички тестаменат, она то тражи зато, што држи, да ће наследник престола изменити неке основе досадање политике. Па каже: Не може то зависити од — једног човека. Но са тога гледишта би се још пре могло рећи, да не може један владар и после смрти заковати политику једне државе по вољи. И напослетку: где су држављани? И где је уставност.

Но ми нећемо овде сад да се бавимо тиме, колико је неуставно писање „Нове Слободне Пресе“, него смо хтели само да изнесемо, око чега се води борба, иако не

ПОДЛИСТАК.

ЗБОГ МАЛО СПЛЕТКЕ.

Црта из живота.

Јованка је већ ево подруг сата на забави; чека свог играча Николу Стефановића. Но он још никако није долазио. А ту је био на забави. Девојка је била у неприлици. Упознали се тек пре месец дана на забави уочи Нове Године: необично су нагињали једно другом. По свима знацима судећи, биће то за кратко време брачан пар. Он својим положајем даваше и родитељима гаранције за потпуно осигурање своје породице. Но што је најважније било за девојку, он је њу волео од срца. И она је њега заволела

Девојка га данас тако жељно очекиваше, спремила се већ код куће да добро проведе и можда да чује озбиљну реч из његових уста.

Девојка стајаше нема, по мало се увлачила сумња у душу јој. Једва пред четворку дође Никола. Он је заиска да игра с њиме бостон. Окрете се једаред око дворане с њоме, остави девојку; није је тражио за четворку, чак јој ни једне миле речи није рекао. Дошао је само из дужности. После је стао у средину дворане. И чудне ствари...

Забава прође, мати и кћи се разочаране вратише кући. Страшно је то било девојци: толико се спремити на леп провод, а морати овако искуство стећи.

Јованка није знала шта све то значи. Он престаде долазити пред њу, када је излазила у шетњу, шта више није се давао ни виђати. — Није он ни мислио озбиљно — мишљаше девојка, — то је била тек шала, или забава, онако нешто полутански као што то обично мушки чине Девојка није знала шта све то значи.

— Јованка, ја се теби чудим и твојој лакомислености — рече јој једног дана тетка, кад им је дошла у посету. — Та је ли то могуће?

— Шта? Ви ме чудно гледате! Ја за тако што ништа не знам.

Како си се могла упустити с официром у састанке...

Јованки сада пуче пред очима. О том гласу до данас ништа није знала. То су за њу била два непријатна изненађења Прво да се то говори о њој, а друго да је Никола због те сплетке....

Та је ли могуће? Пре него што се уверио, пре него што је испитао ствар, и пре него што је дошао к њојзи и питао је!

Десила се међутим обична ствар. На једној забави летос се упознала са неким официром при игри. Сутра дан је срео и пратио је. Но она се брзо извукла из неприлике. Свратила је првој својој пријатељици. И сада такав страшан глас о њој! После су дошле разне приче злурадог света, бљутаве, гадне и огавне. И он то све верује?!

То је за њу било страшно сазнање о њему, да је он пре него што се уверио, поступао као да се потпуно уверио о свему.

Сада је она разумела онај поглед у дворници при игранци или када се срела с њиме на улици. Ох, како је то био страшан поглед за њу! Пре је гледао нежно, очи би му се засветлиле љубављу и заносом; то је она све видела. Сада је уједаред избегава његов поглед, а када баш морају да им се погледи сретну, његов поглед је тако хладан, укочен, крт, као да су му очи од полупана стаклета То је било страшно за њезино срце и девојачки понос.

Више пута је хтела да разуме тај поглед, тражила прилике, да му погледа у очи, но он би онда гледао некако напред испред ње, исто тако крто, тупо, празно.

Ова сплетка је морала бити још нова, јер је он дознао за њу пре кратког времена. Тек две недеље је томе како се он тако понаша, а ствар је међу њима већ била свршена. Њезино женско срце је све добро видело и осећало, да га је она имала у власти, но баш зато је и поклонила све поверење њему.

Њу је тиштала једна ствар, више него сви порушени снови о животу са човеком, који јој је од првог саетанка тако драг, чију је сваку реч тако радо слушала Све је те снове лакше могла да преболи од једне ствари -- увређени женски понос. Не што сав свет о томе говори, већ што он верује у то!

Дуго се није после тога дала видети на улици

отворена, и да та борба може упливисати и на ток избора.

Дакле, да сачекамо и видимо.

Политички преглед.

Бура у угарском сабору.

Између католика и такозваних слободних мислилаца овладала је у угарском сабору у току прорачунске расправе министарства богочасти и јавне наставе толика заоштреност, да је у јучерањој саборској седници дошло до врло бурних призора. У току јучерање расправе говорио је владиновац (чивутин) Варади и у своме говору износио је правила католичких конгрегација и жестоко их осуђивао Посланици пучке странке непрестано су упадали му у реч и одбијали нападаје. Када је пак Варади изнео оне одредбе конгрегације, по којима се одроди (ренегати) не могу примати у то друштво, довикнуо је посланик пучке странке, свештеник Хусар, да је то посве умесно и да је тако у свима друштвима. На то је довикнуо владиновац Павле Фаркаш (чивутин), да то не стоји, да тога нема у свима удружењима. Хусар му одговори: Та и ви сте морали да напустите социологе, дакле и ви сте ренегат према њима! Фаркаш пак одврати: Ви сте опет безобразни! На то се изроди велика бура. Председник сабора је упутио Фаркаша на ред, а посланици пучке странке гроф Аладар Зичи и Ђорђе Смречањи довикивали су Фаркашу: То кажете посланику, који не може да се дуелира. Зато сте тако дрски. — Фаркаш тада довикне и Смречањију, да је безобразан. Тада избије бура још јача. Посланици потрче на сред саборнице и изроди се једна гужва. Смречањи је довикивао Фаркашу: „То ћемо расправити изван сабора. Ја ћу већ дати теби!“ Посланици пучке странке викали су: Тако нећемо расправљати! — а неки су посланици тражили тајну седницу. Саборски председник је морао седницу да прекине. Када је седницу поново отворио, Фаркаш је молио сабор за опроштење, што је употребио оне изразе. — Посланик Смречањи је преко својих повереника Зборајија и Беле Раковског тражио од П. Фаркаша витешке задовољштине. Фаркаш је својим повереницима именовао Шандора Војнића и Золтана Фаркаша. Говори се, да се повереници споразумели, да двобој буде на сабље који се под тешким условима имао обавити јуче пред вече.

Нов члан Томашићеве владе.

Званичан лист хрватско-славонске владе доноси наименовање Мирослава Брошана, већника кр. стола седморице и управитеља правосудног одела хрватско славонске владе, предстојником тог владиног одела. Тако је коначно попуњена влада бана Томашића, и у њој нема ни једног Србина.

Путовање краља Петра.

Из Београда полузванично саопћавају, да је министарски савет српске владе закључио, да се пут краља Петра у Париз одгоди до јесени, ради неких државних послова. — Београдска „Политика“ дознаје, да ће краљ Петар у другој половини месеца јуна посетити нашег владара у Шенбруну, а у Бечу ће том приликом пробавити четири дана. Краља Петра пратиће у Беч министар спољних послова Миловановић.

Изјава краља Николе.

Софијски листови јављају, како је црногорски краљ Никола примио у аудијенцију дописника „Народног Гласа“ и том приликом о могућности турско-црногорског рата рекао од прилике ово: С обзиром на данашњи положај, који је сваким даном све тежи, рат између Црне Горе и Турске неизбежан је. Тога је мишљења и црногорска влада. Све црногорско становништво је наоружано и јако узрујано. Ако се колоне турског заповедника Торгут паше и Џафер паше уједине, те нагоне Арбанасе, да у великом броју поново потраже уточишта у Црној Гори, онда ће рат избити сам од себе.

Црногорско-бугарски савез.

Црногорски листови живо се баве конференцијама бугарског и црногорског посланика у Цариграду, Сарафова и Поповића, који се ових дана неколико пута састали и саветовали. Турски листови држе, да се та саветовања воде ради склапања савеза између Бугарске и Црне Горе за случај, да Турска нападне Црну Гору.

Бугарски краљ код нашег владара.

У понедељак је бугарски краљ Фердинанд био у Шенбруну у приватној аудијенцији код нашег владара. Краљ Фердинанд је, као што се званично јавља, том приликом захвалио нашем краљу на одликовању орденом златнога руна. Аудијенција је трајала нешто јаче од четврт сата.

Заплет у Мароку.

У Мароку је тек сада наступио прави заплет, а изазвала га је Шпањолска, и то, како многи држе, по подстицању Немачке. Шпањолска влада видећи, како француска војска продире у Мароку, наредила је, да почне продирати и шпањолска војска, и ова је већ заузела две вароши. То је посве противно алгесираском уговору, и француска је влада већ и опоменула Шпањолску због тога кршења алгесираског уговора. Тој се опомени придружила и Енглеска. Иако се Шпањолска сада за времена не оразуми, можемо ускоро да дочекамо бојеве између француске и шпањолске војске у Мароку.

Српско учитељство у Хрватској и Славонији.

Привремени одбор за организацију српског учитељства у Хрватској и Славонији, држао је дана 22. маја (4 јуна) своју сједницу у Новој Градишци, на којој је донео више врло важних закључака.

О некима ће бити наскоро више говора у јавности, и сад донашамо само ове: На позив „главног скупштинског одбора за намјештање пучког учитељства“, изабраног у Загребу 11. маја по нов. кал. о. г. да и наша организација изабере 4 своја делегата у тај одбор, изабрани су за такове г. г. Миле Ђурић, Јоца Орешчанин, Саво Роксандић и гђица Мара Георгијевићева.

Из овог се види, да је српско учитељство, полазећи на позив браће Хрвата на скупштину, манифестирала само своју солидарност у овој акцији, и да никако није напустило своје посебне организације. По том су све прве вијести новина биле неисправне.

Многи су се српски учитељи обратили питањима на одбор гледе проведбе у Загребу закључене пасивне резистенције. У тој врло важној ствари закључио је одбор ово:

„Након свестране расправе о проведби пасивне резистенције и осталих закључака учитељске скупштине од 11. маја о. г. констатирано је, да у Загребу није изабран посебан одбор, који би имао руководити сву даљну акцију, а без тога је апсолутно немогућ јединствен и успјешан рад.

Стога се закључује, позвати „Савез хрватских учитељских друштава“, као представника хрватског учитељства, да у споразуму са овим одбором изабере такав извршни одбор.

Дотле препоручује овај одбор Србима учитељима-цама, да се изволе стрпити, а нарочито да не приступају хрватским котарским друштвима, него да пораде што интензивније на оснивању својих српских учитељских друштава, гђе такова нијесу основана. (Како смо извијештени, нијесу се Срби учитељи удружили још једино у 2—3 одређена друштва. То није лијепо него је срамота, да неки људи неће сами за себе да раде. Надамо се поуздано, да ће они то што прије уредити).

Аналогно закључку хрватских учитеља да се купи од сваког по 1 К мјесечно за фонд за потпору учитеља, који би можда у овој нашој борби пострадали, закључило је исто и српско учитељство, те је препустило овом одбору, да ту ствар реализира. И то је узето у претрес, па је донесен овај закључак:

„Узевши у обзир све неповољне материјалне и друге прилике српског учитељства, закључује овај одбор одустати од мјесечне уплате по 1 К, него закључује да се те потпоре отплаћују од случаја до случаја на позив овог одбора.

За почетак тога фонда, и да већ код првог случаја буде брза помоћ при руци, позивају се сви Срби учитељи и учитељице, да одмах пошаљу по 2 К на благајника г. Владу Војновића, учитеља више п. школе у Костајници.

Све ће даљње уплате ићи на истог преко котарских повјереника, које ће одбор објавити“. △

Свесловенски новинарски конгрес у Београду.

Праг. Управни одбор Свесловенског новинарског Савеза са седиштем у Прагу, имао је седницу, на којој је решавао о програму X. свесловенског новинарског конгреса, који ћа се одржати у Београду крајем јуна месеца. Осим српских и хрватских реферата, који су већ у Београду одређени, — стављени су на дневни ред конгреса београдског још и ови реферати: реферати председника Савеза Јосифа Холечека; пољски реферат Др. К. Осташевски-Баранског из Лавова, шефа-редактора „Ђеника Пољског“; „Столеће пољске штампе“; бугарски реферат Георгиа Т. Пејева „Задаци словенске журналистике по економским питањима“ и реферат од општег словенског значаја, о словенској новинарској телеграфској агенцији на српском језику.

И нека мала болест јој добро дође, да се изговори пред пријатељицама и познаницима.

Изненадило је, када је при првом излазу из куће њега видела и с њиме се срела. На његов поздрав се јавила хладно но учтиво.

То се десило неколико пута. Њега већ вређаше ово понашање. Напослетку не зна ни сам Никола, како је то било и зашто. Када се срео с њиме, место да прође поред ње и оде даље, он јој приступи. Као да се осећате крив.

Обоје се трудили да буду учтиви једно према другом, но док је он хтео да буде љубазан, она то одбијаше хладноћом.

— Тако мало излазите....

— Била сам болесна.

— Но сада сте боље, хвала Богу!

Она ћуташе.

Прошло је много времена од то доба. Он поче тражити састанак с њоме, но дуго то није ишло. Но десило се код другог састанка, само што се поче он извињавати, она се окрете и замоли га да је саслуша.

— Да вам укратко испричам историју нашу. Ја ћу вам отворено и искрено рећи. Ми смо се упознали и наша међусобна наклоност није била обична. Сетите се нашег првог познанства. Толико смо се приближили једно другом, да смо били близу тога да дадемо једно другом руку. Опростите овој отворености, истина ми је штит против сваког приговора. Тада сте ви уједаред постали другачији. Чули сте и веровали сте све зло, што злурад свет измишља против части свакога кога не воли. И ви, господине, нисте се уверили о томе, нисте чак ни тражили да се уверите, ви сте и без покушаја да дознате истину, свему поверовали. Ја сам о свему томе касно чула, но да сам и раније чула, не бих се бранила од вас. Од читавог света би се бранила, да су ме други напали, само се од вас не би бранила, јер сам од вас тражила, да ме ви браните. То сам тражила као свету вашу дужност. А ви, ви сте се помешали са свима онима. — Њу савлада силно чувство.

— Госпођице!

— Дозволите да свршим. Ви сте се помешали са свима онима.

Она врисну. Сузе јој угушише даљи говор.

Он је стајао застиђен. Није схваћао овако отворен говор увређеног човечанског поноса. Хтеде јој ма шта рећи, но није имао шта Ове су га речи поразиле својом истинитошћу. И то се све деси тако нагло и изненада. Као бура дође и прође.

— Збогом — рече она савладавши се и брзо оде.

Он стајаше нем и застиђено гледаше за њом.

— Он је један од најбољих — говорила је она када је код куће седела сама и гледала тужно преда се. Пред њом је зијала она празнина коју је видела у његовим очима...

Нови Сад. **Др. Б. П.**

Одзив делегата словенских новинарских удружења, која су у Савезу, већ је до сад велик. Управи Савеза у Прагу пријавило је до сад своје учествовање на београдском конгресу као делегата својих удружења 30 Чеха, 20 Руса из Галиције, 15 Пољака из Галиције, 1 Пољак из Познања, 10 Словенаца и 10 Словака из Горње Угарске. Осим њих учествоваће са знатним бројем делегата и новинарска удружења из Бугарске, Хрватске и српских земаља изван Србије. Осим делегата — конгресиста, учествоваће велики број гостију — новинара из Русије и свих словенских земаља, па и из Познања и Лужнице.

Делегати се пријављују управи Савеза у Прагу (адреса: Jan Hejret, sekretar Svaza „Nar Politika“ — Prag), а госте из Словенства позива Српско Новинарско Удружење нарочитим позивницама.

Чешки листови пишу, да ће београдски новинарски конгрес, који је потпуно неполитички, својим богатим дневним редом и програмом свечаности и излета бити један од најбољих словенских новинарских конгреса. Листови похвалом истичу, да је у приређивању београдског конгреса узела учешћа и престоница Београд и цела земља српска.

На истој седници примљени су у Словенски Савез још и Савез чешких новинара у Бечу и Хрватско Новинарско Удружење у Загребу. Идућа седница управе Савеза, која је уједно последња пред београдски конгрес, биће сад у среду.

Важно је истаћи званично учешће Пољака са делегатима на београдском конгресу, јер Пољаци досад нису званично хтели учествовати ни на једном словенском новинарском конгресу, па ни прошле године у Софији. Очекује се и велик број Руса и Пољака из Русије.

Допис.

Чуруг, 22. маја (4. јуна) 1911. (Спасовска слава у Чуругу.) О Спасов-дану свечано је прослављена слава нашега храма. Али није испало онако, како су неки држали. Неки су наиме мислили, да ће нас о црквеној слави, као шашка, поплавити подрепаши; а то зато, што је био позван и посланик Зака и цео клуб подрепашки у Карловцима, којом је приликом Цока Тапавица обећао, да ће он не само комплет са својим клубом доћи, него ће довести још више другова својих — нашто је депутација захвално изјавила: да ће им врло мило бити, ако њих шта више дођу.

Но Чуружани једно, а Зака друго. Зака истина не дође на сам дан славе у Чуруг, него неколико дана пре, наводно зато, да им се захвали на позиву, али уједно и да каже, зашто управо не може он на тој слави присутан бити, те да им том приликом очита и једну лекцију.

Заку је страшно увредило то, што су Чуружани позвали њега, кад су већ хтели звати Цоку Т.— јер валда га не држе — рекао је Зака — за тако подлог човека, да се могу надати, па и помислити: да ће њих двоје са владиком сећи колач и тиме га са оним бедником изједначити, који и поред туђег ђубрета није у стању мирно прећи, а да своје прсте не укаља! Зака је, како смо чули, рекао одприлике ово: Та ни за једним столом не могу ја са таким човеком седити, јер га се гнушам. А осим тога, та клепетуша светска, у „Застави“ сравњивајући мене са Шикопаријом још ме већим швиндлером у ритској ствари представљао, него Шикопарију, а тиме је хтео, да ме огади и горе и доле, те да он мој садањи положај у Шајкашкој заузме. После тога, скупио је све те погрде у гомилу и дао их штампати у једну књигу — да отуда двојаки интерес вуче т. ј. да добије и за књигу по једну круну, а уз то приде по једнога бирача. Но јадник, кад је видео, да и то не иде, јер нико не хте круну за ту књигу дати, а он дај ту књигу поклањај овом, поклањај оном, као бајаги својим пријатељима за успомену на дар. И видиш ти њега, сад, кад и то не иде, хтео би на чурушкој слави јавно да полиже оно, што је пљувао, и да каже свету, како је он то чинио зато само, што га је „Застава“ нагонила на то, те што је било, да се заборави. Јадник! Ту „Заставу“, која га је тако незнатнога на површину дигла, те се сад и за њега понегде зна да постоји, сада тако исто каља и ружи, као и мене, што је негда у томе листу ружио и каљао. И гле, сад је готов, да ме хвали ако бацам копрену заборава на оно, што је до сад зла мени учинио. За то нема те жртве, која би мене нагонила, да ту љубав икоме, па и вама Чуружанима учинити могу. Даље, дакле, с том жгадијом! — рекао је у огорчењу Зака.

И Чуружани, на ове тако одлучне речи, шта ће, него поручују одмах Цоки Т. да је најбоље да седи где је, да седи тамо, док га трпе; а ако би ипак дошао, да никог не доводи и да избије себи једаред за свагда из главе: да он сече код њих славски колач са владиком — ни са Заком, ни без Заке.

Кажу, да се услед тога Зака опет на Чуружане одобровољио, те им је обећао: да ће осим фабрике за кудељу, постарати се још и за шећерну фабрику, само да шајкашке општине одреде за сејање шећерне репе још 2000 ланаца најбоље ритске земље на једно 20–50 година. Неки се Чуружани врло радују томе, иако су већ одредили 1200 ланаца најбоље ритске земље за кудељу и 70 ланаца за земљиште, на коме ће се фабрика за кудељу подићи. — Оволико дакле о Заки и Цоки Т.

* * *

Сад о слави, за коју можемо рећи, да је врло добро посећена била. Владика је допраћен и испраћен врло свечано и са великом помпом. И владика је потпуно задољан у томе погледу са Чуружанима — јер био је ту и велики бандеријум, који га је допратио и испратио; била је ту и множина каруца и кола, а пешака у такоме броју од станице до цркве и обратно, да се једва могао одржати ред, да се никаква несрећа догодила није. На станици га је поздравио општински лечник Илић, а у цркви парох Теофановић. Архијерејска литургија трајала је пуна три сата и била је особито свечано обављена од 13 свештеника, те је том приликом владика шест ученика произвео за чтеце, а ђакона Димића за свештеника на парохији башахидској. Владика је својом мудром поуком зачинио арх. литургију, а српске гимназисте из Новога Сада својим лепим, складним и вештим појањем учинише, да тако дуга архиј. литургија опет није дуга била.

Славски колач резали су са владиком два честита ратара, мерник Жикић из Титела и жабаљски солгабиров.

Ето, тако дакле прође чурушка слава без Заке и без Цоке Котрљана и његових подрепаша — јер први не хтеде да дође, а других се за тај мах по невољи одрекоше Чуружани.

Један Чуружарин.

Вести из места и са стране

Патријархова обвеза и самосталци.

Кад је др. Миливој Бабић пребацио самосталцима, зашто нису у нацрт за уредбу о свештеничкој дотацији унели обвезу патријарха Лукијана, да од својих чистих прихода уноси 20 процената, одговорио је Св. Прибићевић ово: „Наша уредба о свештеничкој дотацији не може се основати на тако лабавом темељу, како би хтели радикали. Зашто? Она обвеза између Његове светости г. патријарха и бивше радикалне већине, патријархова је лична обвеза, која не веже његовог наследника. (Др. Мил. Бабић: Али ако уђе у уредбу, вредиће. Смех.) Дапаче, како сам извештен, није то обвеза ни писмена него усмена. Па сад, не дај Боже, да се штогод Његовој Светости догоди, зар смо ми сигурни, да ће његов наследник дати обећаних 20 процената?... Ја морам с ових разлога одбити приговор поштоване мањине. Јер да смо ми ставили у уредбу обвезу патријарха, питање је, о ком морамо да водимо рачуна, како би се према овој обвези односила јерархија и државна власт, те не би и ми на тај начин угровили потврду наше уредбе? — Тако је говорио Св. Прибичевић, али зато је одбор за предлоге ипак накнадно унео у нацрт за уредбу о свештеничкој дотацији обвезу патријархову и обвезу за његове наследнике. То је добар знак, јер самосталци постају увиђавни.

Франковштина и Срби.

Последњи број „Хрватског Права“ признаје, да против здраве солидарности између Хрватске и Србије на културном пољу нема нико ништа, али „заслепљене хрватске православне житеље треба предобити на одлучан рад за спас краљевине Хрватске од мађарске превласти“. У чланку „Соколство и Хрватство“ напада се Српски Соко у Загребу, што захтева да приликом свесокольског слета ступи под српским барјаком, а уз то прети, да ће се придружити „Душану Силном“, ако му се не дозволи, да иде под српским барјаком, па онда додаје: Вође Хрватског Сокола спремни су, да ову инфамију српских бећара усвоје и да је прихвате као оправдан захтев! Против тога пише „Хрватско Право“ и тражи, да се Српском Соколу — загребачкој влашади — не дозволи носити српски барјак! У трећем чланку напада тај лист земунске хрватске напредњаке због тога, што певачко друштво није хтело да суделује у Митровици при освећењу заставе хрватског певачког друштва „Наде“. И због тога напада Србе, који Срем зову српском војводином. Томе је „Хрватско Право“ доскочило узвиком: Живио хрватски Срем! Свашта — као на вашару.

Незадовољство међу учитељима.

Предлог самосталског саборског одбора за нацрт нове школске уредбе изазвао је код учитеља велико незадовољство. Извршни одбор српског митрополијског учитељског збора сазвао је на изражену жељу учитеља са свију страна седницу управног одбора новосадског среског учитељског збора, која ће се одржати трећи дан Духова у Новом Саду, на коју су позвани сви учитељи, учитељице и забавиље. У разаслатом позиву пребацује се саборском одбору, да је из нацрта за школску уредбу изоставио баш главнијо начелне основе, које су стручњаци предложили, и не само противно стручњачком становишту учинио измене у нацрту за нову школску уредбу, него и више добрих одредаба из садашње школске уредбе изменио у ненапредном правцу. Тај поступак изазвао је у учитељству негодовање у највећој мери.

Београдска општина за Змајев споменик.

Јављају нам из Београда, да је општински одбор у Београду одредио 500 динара као прилог за споменик, који ће се у Руми подићи највећем српском песнику, Змају Јовану Јовановићу. Сви су изгледи, да ће се ускоро остварити замисао о подизању Змајевог споменика у Руми.

Испити на учитељској школи сомборској.

Јављају нам из Сомбора: Данас су довршени испити за учитељичко оспособљење на српској учитељичкој школи сомборској. Исход је овај: С одликом је оспособљена: Иванка Михајловић; са врло добрим успехом: Смиља Клицина, Драгица Илијевић, Драгојла Цимић, Љубица Маринкова; са добрим успехом: Јелка Легетић и Гордана Марић, Две су кандидаткиње због болести одступиле.

Острво пијанаца.

Недалеко од обала Новог Селанда има острво Пакатоа, а то име значи: умереност. То је острво купило добротворно друштво „Војска Спаса“ и на њега шаље оне несрећнике, који су већ толико робови алкохолних пића, да се могу само тако спасти, ако их потпуно одвоје од света, који употребљава алкохолна пића. Мрнари су с тога то острво прозвали „острвом пијанаца“. Уз обале тога острва пристају само бродови, који припадају друштву „Војске Спаса“, а други бродови не смеју. На тај начин на острво се не може прокријумчарити никакво алкохолно пиће, а на острву се утољава глад само воћем, а жеђ само бистром изворском водом На тај начин се пијанци брзо поправљају. Ретко да се доцније који поново да на пијанство, јер на Новом Селанду има строг закон, по коме пијаница, који је већ био на острву Пакотоа, доспева у тамницу. На то острво за сада се шаљу само мушкарци, али ће друштво „Војска Спаса“, да купи тако острво и за жене пијанице.

Нађен стари новац.

У Мишколцу је ондашњи чизмар дао рушити своју кућицу, да би подигао нову већу. Прошлог понедељника почели су радници прекопавати под и један радник тек што је одгрнуо земљу на два педља, кад наиђе на неки чврст предмет. Био је то већ скоро сасвим труо дрвени ковчег, пун стара сребрна новца. Одмах пријаве случај полицији и полицијски капетан са два полицаја покупи сав новац у махраму и однесе га у капетанију, где новац премере и преброје. Нађена новца има 6 килограма и 62 деке. Има свега 1020 комада. Новац је очувао првобитни сјај, само је неколико комада нешто позеленило. Натписи и црте на новцу потпуно су очувани. Највише је новца из доба Марије Терезије, из године 1760., али има и из године 1720. Има и немачких новаца из доба цара Фридриха III., а има и француских новаца.

Кратке вести.

— Београдска општина одредила је 15.000 динара на свесловенски новинарски конгрес, који ће се одржати у Београду о Петров-дану о. г.

— Поговара се, да ће општински одбор у Београду изабрати дра Хинка Хинковића почасним грађанином.

— „Босанска Вила“ прославиће ових дана 25-годишњицу свога опстанка Том приликом издаће своју споменицу, у којој ће бити сви чланци, које су донели листови о том листу поводом 25-годишњице.

Одговорни уредник: Мита Клицин.

Трговина.

Нови Сад, 26. маја 1911. године.

Пшеница прве каквоће нова 23 К 40 п. до — К — п
Пшеница нова — К — п. до — К — и.
Пшеница средња 23 К — п. до — К — п.
Пшеница лакша 22 К — п. до — К — п.
Наполица нова — К — п. до — К — п.
Јечам стари 14 К 80 п. до — К — п.
Зоб нова 18 К — п. до — К — п.
Кукуруз у зрну 12 К — п. до — К — п.
Кукуруз у клипу нов — К — п. до — К — п.
Маст 188 К — п. до К — п.
Сланина 180 К — п. до — К — п.
Сланина паљена 180 К — п. до — К — п.
Пасуљ бели — К — п. до — К — п.
Пасуљ жути — К — п. до — К — п.
Лањик — К — п. до — К п.

Све од сто кила.

Свињи угојени тешки 128 до — п.
Свињи средњи . . 124 до — п.
Свињи лаки . . . 120 до — п.

од једне киле.

Теоци 110 К по кили.
Овци 30—40 К пар.
Јагањци 20—30 К пар.

СТАЊЕ ВОДЕ ПОД НОВИМ САДОМ:

25. маја било је . . . . . 4·72
26. маја било је 4 70

Мануфактурна трговна

Браће Ђорђевић-Жанчића

у Белој Цркви

потребује **млађег помоћника,** који треба да је солидан и ваљан трговац и да зна сем српског, немачки, румунски мађарски језик. Ступити може 15. јуна или 1. јула пор. к. 794 2—3

КАРЛСБАД

„ДОМ БРАЗИЛИЕН“

препоручје поштованим посетиоцима Карлсбада угодне

СТАНОВЕ

потпуно **модерно намештено** у близини вода и кост се у кући може добити.

ЦЕНА УМЕРЕНА. — МОЛИ ЗА ПОСЕТУ

МАРИЈА ПЕТКОВИЋ.

Адреса: Haus **„Brasilien“ Parkstrasse.**

717 4—5

СТЕЧАЈ.

Прва Задруга за штедњу у Сомбору која је скопчана са **заложницом,** расписује стечај за

КЊИГОВОЂУ

На ово место могу компетовати они, који су подпуно способни за самосталан рад и који са досадашњим својим радом могу то и посведочити.

Даље тражи се да знају српски и мађарски говорити и коресподенцију водити.

Месечна плата за почетак **100 круна.**

Рок пријаве 20. јуна т. г. по нов. кал.

Изабрани је дужан своје место 15. јула т. г. по нов. кал. заузети.

У СОМБОРУ 31. маја 1911. год.

804 3—3 **Управа.**

ЖЕНИДБЕ РАДИ.

Човек у најбољој снази и годинама, частан и марљив раденик, стручан **ГЕРТНЕР** и спреман за семенарско, и цвећарско подузеће у Београду које доноси велики приход и лепо уживање, вољан је оженити се старијом девојком, или удовицом, која имаде мало новаца или имања као мираза, (макар и са телесним манама) која је вољна ступити самном у брак и као ортак у имању, нека се обрати писмом са приложеном марком

Светозару Поповићу
Београд
Кнез Михајлова ул. 6. 9.

Писма задржаћу у тајности. 818 2—2

Само за оне пушаче

ЦИГАРЕТЛИ

који су ради са обзиром на своје здравље 1—2 потуре дневно више издати.

КЛУБШПЕЦИЈАЛИТЕТ 120 ЛИСТИ 20 П.
КЛУБШПЕЦИЈАЛИТЕТ 70 ЛИСТИ 12 П.
ЈЕДНА КУТИЈА ХИЛЗНИ 100 КОМ. 70 П.

Сваки ко нам своју адресу дописном картом достави, добија две књижице цигарпапира бадава франко.

Halász Ferencz, Budapest,

VII., Nefelejtsgasse 4.

По лекарском савету листови су **неутиснути.** Зато опет сваки листић има заштитну марку са потписом фабрике „Modiano“.

Добија се у свима бољим трафикама.

674 3—15

1234/1911. szám. **Káty község elöljáróságát**

Kútfurási hirdetmény.

Káty község 49|kgy. 911. szám alatt h zott és 8680|719. jkv. szám alatt jóváhagyo határozat alapján a községben 6 mély kut létesit.

Felhivatnak mindazon válalkozók kik ezc kutak furását és felszerelését létesiteni ohaj ják, hogy terv és költségvetéssel felszere szabályszerü irázbeli ajánlatukat folyó é junius hó 26. napjaig a községi Elöljárósághc küldjék be.

Az Elöljáróság az ajánlat tevökkel szembe semmiféle kötelezettséget nem vállal, a közsé képviselő testülete fogja ajánlatukra nézve határozatot meghozni

Káty, 1911. évi junius hó 5 én ·

Kremmer Lajos áljegyző. **Marity Rád** biró

ПОЗИВ.

Овим се позивају п. н. деоничари на

ВАНРЕДНУ СКУПШТИНУ Српске Кредитне Банке и Штедионице д. д.

која ће се одржати у недељу 25. јуна 1911. (по нов.) у 10 сати пре подне у завод ским просторијама, означеним дневним редом.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Избор перовође и два оверитеља скупштинског записника.
2. Констатовање, да је упис деоница II. емисије довршен.
3. Довашање од луке да се деоничарска главница, на основу спроведеног уписа повисује од К 200.0000 на К 450.000, издавањем 2500 комада нових деоница,
4. Измена друштвених правила §. 5., који се односи на деоничарску главницу и на уплату исте.
5. Предлози.

У Белој Цркви, 6. јуна 1911. (по нов.).

Управни одбор Српске Кредитне Банке и Штедионице д. д.

ПРИМЕДБА: § 16 друштвених правила. — Деоничари, који желе учествовати у овој скупштини, имају пет дана пре скупштине депоновати своје деонице са купонима код управе ове Банке — За депоноване деонице добијају деоничари потврду, која власнику, или пак његовом оверовљеном заступнику служи као легитимациона карта за учествовање на скупштини. — Деоничари II. емисије имају се легитимовати признаницом прве уплате, на сам дан скупштине

848 1—1

ХОТЕЛИЈЕР!

За свој на најбољем гласу стојећи **ХОТЕЛ ЗАГРЕБ**

ПОТРЕБУЈЕМ ХОТЕЛИЈЕРА ПОД РАЧУН.

Хотел постоји на главном путу и на најпрометнијој тачци у Доњем Михољцу, скоро озидан и у којем имаде у првом спрату више лепих и модерно намештених путничких соба.

Собе као и остале гостинске просторије најмодерније су уређене.

Само прави стручњаци и том послу вични нека своје понуде поднесу, у којима треба да означе године старости, породичне околности и досадање бављење.

Gabor Kohn
D. Miholjac, Slavonija.

834 2—

„ДЕСАНКА КРЕМ“

НАЈИДЕАЛНИЈЕ

УЛЕПШАВАЈУЋЕ СРЕДСТВО НА СВЕТУ!

После крема употреба пудера сасвим је излишна. Може се добити у свима апотекама, дрогуеријама, парфимеријама и у већим помодним радњама. У ком месту нема, нека поруче код апотекара

СТАНИСЛАВА ПОПОВИЋА

у NAGYTEREMIA (Torontál m.)

Најмању поручбину тачно и брзо извршујем са поштанским пошиљкама. Код 3 комада шаљем франко. Цена 1 круна.

43 27—

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.